

کتاب اطلاعات مبارک صلی بران
تسبیح مبارک

تایش خداوند بخشیده را که موجود کرد از عدم بنده را

۱۲۹۸۲۵

دانشگاه یزد
مجتمع هنر و معماری
دانشکده معماری

پایان نامه
برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
رشته معماری

طراحی مجتمع مسکونی در شیراز

استاد راهنما:
مهندس محمد حسین مسعودی

استاد مشاور:
دکتر هادی ندیمی

نگارش:
ایمان غلامی پور

۱۳۸۸ / ۲ / ۱

کتابخانه اطلاعات مرکز علمی یزد
تاسیس ۱۳۵۷

آبان ۱۳۸۷

۱۲۶۸۲۵

تقدیم به

پدرم ، مادرم

همسرم

واستاد گرامیم

مهندس مسعودی

وتمامی اساتید گرانقدر مجتمع هنر و معماری

و تقدیر و تشکر از کلیه دوستانی که مرا در
تهیه این رساله یاری نمودند...
آقایان دکتر تیموری (استاد گرانمایه
معماری)، مهندس علی رضا پاک فطرت (شهردار
منطقه ۵ شیراز)
و دوستان عزیزم
آقایان محمد نریمانی، محسن کمالی، رضا
ظریفیان، صادق یزدان پرست، نادر ملکی، محمد
رضا امینی، عنایت الله میرزایی و عباس شایان

مدیریت تحصیلات تکمیلی

صور تجلسه دفاعیه پایان نامه
دانشجوی دوره کارشناسی ارشد

شناسه: ب/ک/۳

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی: ایمان غلامی پور دوانی

دانشجوی کارشناسی ارشد مجتمع هنر و معماری دانشگاه یزد در رشته/گرایش معماری

تحت عنوان: طراحی مجتمع مسکونی در شیراز

و تعداد واحد: ۶ در تاریخ ۸۷/۱۰/۲۵ حضور اعضای هیأت داوران (به شرح ذیل) تشکیل گردید.

پس از ارزیابی پایان نامه توسط هیأت داوران، پایان نامه با نمره: به عدد ۱۷/۵ و به حروف **هفده و نیم** عام و

درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء

نام و نام خانوادگی

عنوان

مهندس محمد حسین مسعودی

استاد / استادان راهنما:

دکتر هادی ندیمی

استاد / استادان مشاور:

دکتر سید محمد حسین آیت اللهی

متخصص و صاحب نظر داخلی:

دکتر محمد رضا نقصان محمدی

متخصص و صاحب نظر خارجی:

نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه (ناظر)

نام و نام خانوادگی: دکتر سید محمد تقی الحسینی المدرسی

امضاء:

چکیده

سکونت ارتباط بسیار نزدیکی با دو مقوله هستی شناختی و معرفت شناختی دارد. شناخت انسان نسبت به جهان هستی و خویشتن خویش، بر شیوه سکونت و زندگی افراد تاثیر می گذارد. برای کسانی که به طراحی فضاهای سکونتگاهی مبادرت می ورزند لازم است تا با فهم این شناخت، محیط هایی را خلق کنند که به تعالی هر چه بیشتر انسان منجر شود.

موضوع این رساله، طراحی مجموعه مسکونی در شهر شیراز، با الهام گرفتن از کتاب بوستان سعدی می باشد، لذا، در این رساله، ابتدا به بررسی، زندگانی، اندیشه و هنر سعدی برای آشنایی نسبی با این شاعر بزرگ دست زدیم.

با به وجود آمدن، آشنایی نسبی با بوستان، به دنبال رهیافتی برای الهام گرفتن از بوستان، با دو مقوله تصور فضایی و سبک، در ضمن مطالعات آشنا شدیم. تصورات فضایی سعدی در باب سکونت، تحت هفت عنوان، مفهوم، رابطه، تکرار، حرکت، شکل، ماده، کاربرد، به ما کمک کرد تا جنبه های متفاوتی از سکونت از نگاه سعدی برای ما بازشناسی شود. سبک سعدی نیز، شاخصه های اصلی سکونت در اندیشه وی که عبارتند از: سکونت تعاملی در میان افراد اجتماع، سکونت اخلاقی و عرفانی، سکونت پرشور و طراوت، سکونت با هماهنگی میان طبع انسانی و طبیعت برای ما بازنمایی نمود.

الهامات ما از کتاب بوستان سعدی، ما را در بازتعریف عناصر طراحی، موجود در یک مجموعه مسکونی شامل: خانه ها، راه ها، بازار، میدان ها، نهادهای اجتماعی و عمومی کمک نمود. عناصر طراحی به نوبه خود، در کنار الهامات، ما را به ایجاد الگوهایی در سطح، یک مجموعه مسکونی، یک واحد همسایگی، یک واحد آپارتمانی و یک خانه رهنمون ساخت. این الگوها پایه طراحی مجموعه مسکونی بوستان در شهر شیراز قرار گرفتند.

در پایان نیز به بررسی فرهنگ ساخت و استفاده از مجموعه های مسکونی پرداختیم.

کلمات کلیدی:

سعدی، تصور فضایی، سبک، مجموعه مسکونی، الگو.

۲ مقدمه

۶ ۱: ادبیات و سعدی

۶ ۱-۱: ادبیات

۷ ۲-۱: ادبیات و شعرا ایران

۱۰ ۳-۱: سعدی

۴۰ ۲: الهام از بوستان سعدی

۴۰ ۱-۲: تصور فضایی

۹۳ ۲-۲: سبک

۱۰۲ ۳: آفرینش با الهام از بوستان سعدی

۱۰۲ ۱-۳: عناصر طراحی

۱۱۷ ۲-۳: الگوهای طراحی

۱۲۲ ۳-۳: بستر طرح

۱۲۷ ۴-۳: برنامه ریزی طرح

۱۲۷ ۵-۳: ارائه طرح

۱۴۷ ۴: خلق معماری با الهام از بوستان سعدی

۱۴۷ ۱-۴: ساخت

۱۴۸ ۱-۴: دوران استفاده

۱۵۲ ضمائم

۱۶۶ منابع و مآخذ

❖ دیباچه

X..... گفتار اول: رسالت رساله

XI..... گفتار دوم: نگاهی به تحقیقات پیشین

XV..... گفتار چهارم: روش تحقیق

XVI..... گفتار پنجم: ساختار رساله

۲..... مقدمه

۶..... ۱: ادبیات وسعدی

۶..... ۱-۱: ادبیات

۷..... ۲-۱: ادبیات و شعرایران

۱۰..... ۳-۱: سعدی

۱۰..... ۱-۳-۱: دوران سعدی

۱۲..... ۱-۳-۱: زندگی سعدی

۱۲..... ۱-۱-۳-۱: کودکی، نوجوانی و جوانی سعدی

۱۴..... ۲-۱-۳-۱: سال های مسافرت

۱۵..... ۳-۱-۳-۱: دوران کهولت

۱۷..... ۲-۳-۱: اندیشه سعدی

۱۷..... ۱-۲-۳-۱: سعدی و اخلاق

۲۱..... ۲-۲-۳-۱: سعدی و اجتماع

۲۷..... ۳-۲-۳-۱: سعدی و عرفان

۳۰..... ۳-۳-۱: هنر سعدی

۳۰..... ۱-۳-۳-۱: روش ترکیب کلام

۳۱..... ۲-۳-۳-۱: مایه های شاعرانه

۳۴..... ۳-۳-۳-۱: نظاره جهان

۳۵..... ۴-۳-۳-۱: شیوه

۴۰..... ۲: الهام از بوستان سعدی

۴۰..... ۱-۲: تصور فضایی

۴۹..... ۱-۱-۲: فضا در بوستان سعدی

۵۵..... ۱-۱-۱-۲: آرامش

۵۷..... ۲-۱-۱-۲: کسب

۶۰..... ۳-۱-۱-۲: گذر

۶۳..... ۴-۱-۱-۲: اجتماع

۶۵..... ۲-۱-۱-۲: رابطه

۶۷..... ۱-۲-۱-۲: محیط سکونت

۶۹.....	۲-۲-۱-۱-۲ : رفتارها
۷۱.....	۳-۲-۱-۱-۲ : طبیعت
۷۶.....	۱-۲-۱-۲ : تکرار
۷۶.....	۱-۱-۲-۱-۲ : تکرارهای طبیعی
۷۹.....	۲-۱-۲-۱-۲ : الگوی رفتاری
۸۲.....	۱-۲-۲-۱-۲ : گذشته (جبر)
۸۳.....	۲-۲-۲-۱-۲ : حال (تصمیم سازی)
۸۴.....	۳-۲-۲-۱-۲ : آینده (ابهام)
۸۶.....	۳-۱-۲ : فرم در بوستان سعدی
۸۸.....	۱-۳-۱-۲ : شکل
۹۰.....	۲-۳-۱-۲ : ماده
۹۱.....	۳-۳-۱-۲ : کاربرد
۹۳.....	۲-۲ : سبک

۳ : آفرینش با الهام از بوستان سعدی ۱۰۲

۱۰۲.....	۱-۳ : عناصر طراحی
۱۰۴.....	۱-۱-۳ : خانه ها
۱۰۷.....	۲-۱-۳ : راه ها
۱۱۰.....	۳-۱-۳ : میدان ها
۱۱۱.....	۴-۱-۳ : بازار
۱۱۴.....	۵-۱-۳ : نهادهای اجتماعی و معنوی
۱۱۷.....	۲-۳ : الگوهای طراحی
۱۱۷.....	۱-۲-۳ : خانه
۱۱۷.....	۱-۱-۲-۳ : خانه با حیاط های متعدد
۱۱۸.....	۲-۱-۲-۳ : خانه حیاط مرکزی
۱۱۸.....	۳-۱-۲-۳ : خانه های ۴۰-۶۰
۱۱۸.....	۴-۱-۲-۳ : خانه های L شکل
۱۱۹.....	۲-۲-۳ : واحدهای همسایگی افقی
۱۲۰.....	۳-۲-۳ : واحدهای همسایگی آپارتمانی
۱۲۱.....	۴-۲-۳ : مجموعه مسکونی
۱۲۲.....	۳-۳ : بستر طرح
۱۲۷.....	۴-۳ : برنامه ریزی طرح
۱۲۷.....	۵-۳ : ارائه طرح

۴ : خلق معماری با الهام از بوستان سعدی ۱۴۷

۱۴۷.....	۱-۴ : ساخت
۱۴۸.....	۱-۴ : دوران استفاده

ضمائم ۱۵۲

پیوست ۱ ۱۵۲

۱: فضا ۱۵۲

۱-۱: فضا و نگاه علمی ۱۵۳

۲-۱: فضا و ادراک انسانی ۱۵۴

۳-۱: فضا و نگاه تجربی ۱۵۵

۴-۱: فضا و نگاه اسطوره ای ۱۵۷

پیوست ۲ ۱۵۹

۲: زمان ۱۵۹

۱-۲: زمان فیزیکی ۱۶۰

۲-۲: زمان زیست شناختی ۱۶۱

منابع و مآخذ ۱۶۶

پایان نامه ها: ۱۶۷

نشریات: ۱۶۸

مقاله ها: ۱۶۸

سایت: ۱۶۸

فهرست تصاویر:

- ۲ تصویر ۱- سکونت در معماری گذشته ایران
- ۲ تصویر ۲ - میراث گرانیهای شعرا و ادیبان
- ۳ تصویر ۳ - مولوی، طالب حقیقت
- ۳ تصویر ۴ - فردوسی، حامی نیکی ها
- ۳ تصویر ۵ - سعدی، شاعر جامع
- ۳ تصویر ۶ - مافط، شاعر ناگفته ها
- ۵۵ تصویر ۷ - آرامش
- ۵۷ تصویر ۸ - کسب
- ۶۰ تصویر ۹ - گذر
- ۶۳ تصویر ۱۰ - اجتماع
- ۶۷ تصویر ۱۱ - شیراز در زمان کهن
- ۶۹ تصویر ۱۲ - شفص
- ۶۹ تصویر ۱۳ - رفتار اجتماعی
- ۶۹ تصویر ۱۴ - رفتارهای عمومی
- ۷۱ تصویر ۱۵ - طبیعت
- ۷۲ تصویر ۱۶ - آب
- ۷۲ تصویر ۱۷ - نور
- ۷۳ تصویر ۱۸ - خاک
- ۷۳ تصویر ۱۹ - آسمان
- ۷۷ تصویر ۲۰ - روز و شب
- ۸۰ تصویر ۲۱ - فاطره
- ۸۲ تصویر ۲۲ - گذشته های سرزمین
- ۸۳ تصویر ۲۳ - زمان معاصر، نیازهای اکنون
- ۸۴ تصویر ۲۴ - آینده، زمان ابهام
- ۸۶ تصویر ۲۵ - فرم، برآیند نیروها
- ۸۸ تصویر ۲۶ - شکل، شمای هر چیز
- ۸۹ تصویر ۲۷ - شکل، دارای قاعده و سافتار
- ۹۰ تصویر ۲۸ - استفاده از آجر به صورت معمول و شاعرانه
- ۹۰ تصویر ۲۹ - استفاده از آهن به صورت معمول و شاعرانه

- تصویر ۳۰ - استفاده از آهن به صورت معمول و شاعرانه ۹۱
- تصویر ۳۱ - سبک بوستان، طبع انسان ۹۳
- تصویر ۳۲ - بوستان، تعامل میان طبع و طبیعت ۹۶
- تصویر ۳۳ - سبک بوستان، روح ماکم بر طبیعت معماری ایران ۹۷
- تصویر ۳۴ - بستر طرح ۱۲۵
- تصویر ۳۵ - بستر طرح ۱۲۵
- تصویر ۳۶ - تصاویری از وضعیت کنونی سایت ۱۲۶

فهرست تصورات فضایی:

- تصور فضایی ۱- گذر، ممل درک زود گذری زندگی..... ۴۱
- تصور فضایی ۲- میاط، مکان زندگی ساز..... ۴۳
- تصور فضایی ۳- فانه، نماد فویشتن..... ۴۳
- تصور فضایی ۵- سکونت، متأثر از زمان..... ۴۴
- تصور فضایی ۶- سکونت، مکان پرورش تفیل..... ۴۶
- تصور فضایی ۷- فانه، مکان تعادل..... ۴۷
- تصور فضایی ۸- سکونت، مکان پرواز تفیل..... ۴۷
- تصور فضایی ۹- سکونت، مکان تعامل..... ۴۸
- تصور فضایی ۱۰- سکونت، فضای متعالی زیستن..... ۴۹
- تصور فضایی ۱۱- فضا، نمایش بلوغ انسان..... ۵۰
- تصور فضایی ۱۲- فانه، مکان جمع آوری داشته ها..... ۵۱
- تصور فضایی ۱۳- مکان تعامل میان انسان ها..... ۵۲
- تصور فضایی ۱۴- گذر، مکان ملاقات زمین و آسمان..... ۵۳
- تصور فضایی ۱۵- اجتماع، ممل بلوغ اندیشه..... ۵۴
- تصور فضایی ۱۶- سکونتگاه، مکان دیدار..... ۶۱
- تصور فضایی ۱۷- سکونت، رابطه انسان با طبیعت..... ۶۵
- تصور فضایی ۱۸- سکونتگاه، نکان ارتباط با طبیعت..... ۷۴
- تصور فضایی ۱۹- سکونتگاه، مکان بروز الگوهای رفتاری..... ۷۹
- تصور فضایی ۲۲- سکونتگاه، مکان گفتگوی فرم ها..... ۹۲
- تصور فضایی ۲۱- سکونتگاه، مکان تعامل اندیشه..... ۹۲
- تصور فضایی ۲۳- سکونتگاه، ممل خروج..... ۹۵
- تصور فضایی ۲۴- سکونت، سبک متعالی زیستن..... ۹۸

فهرست نقشه ها:

- نقشه ۱ - سایت پلان مجموعه مسکونی بوستان درشیراز ۱۲۸
- نقشه ۲ - نمای سایت پلان مجموعه مسکونی بوستان درشیراز ۱۲۹
- نقشه ۳ - سایت پلان واحد همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۰
- نقشه ۴ - نمای سایت پلان واحد همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۱
- نقشه ۵ - طبقه همکف مجموعه آپارتمانی و همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۲
- نقشه ۶ - طبقه اول مجموعه آپارتمانی و همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۳
- نقشه ۷ - طبقه دوم مجموعه آپارتمانی و همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۴
- نقشه ۸ - طبقه سوم مجموعه آپارتمانی و همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۵
- نقشه ۹ - طبقه چهارم مجموعه آپارتمانی و همسایگی بوستان درشیراز ۱۳۶
- نقشه ۱۰ - طبقه همکف و اول خانه شماره یک ۱۳۷
- نقشه ۱۱ - نمای خانه شماره یک ۱۳۷
- نقشه ۱۲ - طبقه همکف و اول خانه شماره دو ۱۳۸
- نقشه ۱۳ - نمای خانه شماره دو ۱۳۸
- نقشه ۱۴ - طبقه همکف و اول خانه شماره سه ۱۳۹
- نقشه ۱۵ - نمای خانه شماره سه ۱۳۹
- نقشه ۱۶ - طبقه همکف سرا ۱۴۰
- نقشه ۱۷ - طبقه اول سرا ۱۴۰
- نقشه ۱۸ - نمای سرا ۱۴۱
- نقشه ۱۹ - طبقه همکف مجموعه آپارتمانی ۱۴۲
- نقشه ۲۰ - زیرزمین مجموعه آپارتمانی ۱۴۲
- نقشه ۲۱ - طبقه اول مجموعه آپارتمانی ۱۴۳
- نقشه ۲۲ - طبقه دوم مجموعه آپارتمانی ۱۴۳
- نقشه ۲۳ - طبقه سوم مجموعه آپارتمانی ۱۴۴
- نقشه ۲۴ - طبقه سوم مجموعه آپارتمانی ۱۴۴
- نقشه ۲۵ - نمای مجموعه آپارتمانی ۱۴۵
- نقشه ۲۶ - برش مجموعه آپارتمانی ۱۴۵

دساجه

♦♦♦

ستایش خداوند بخشنده را که موجود کرد از عدم بنده را

گفتار اول: رسالت رساله

سکونت در هر اجتماعی نموداری از بلوغ آن جامعه محسوب می‌شود. فضاهای مسکونی و چگونگی جهت گیری و ترکیب آن با زندگی افراد، میزان تحرک و پویایی فضاهای زندگی، تنوع، درعین حال وحدت میان فضاها همگی از خصوصیات فضاهای سکونتگاهی محسوب می‌شود.

به نظر می‌رسد که آموختن از تاریخ، با نگاهی تازه می‌تواند، ایده‌های بسیار موثر برای حل این موضوع باشد. به طور قطع هر دوره‌ی تاریخی، به شکلی کامل و جامع نمی‌تواند درک شود، بلکه دید هر انسان نسبت به یک پدیده است که تعبیر و تفاسیر ذهنی او را شکل دهد. دید انسان امروزی به مقوله تاریخ با یک نگاه نو، نه تنها می‌تواند پدیده تاریخی را مورد مطالعه قرار دهد، که می‌تواند روش برخورد انسان تاریخی، با هر پدیده‌ای را، که مشکل آنها کمابیش مشکلات و محدودیت‌های عصر حاضر نیز محسوب می‌شود، به ما بیاموزد. بررسی تحلیلی دوره‌های تعالی تاریخ هر ملت، در جهت یافتن شاه کلیدهای ادراکی هر دوره نیازمند، بازبینی و تحقیق مجدد در تاریخ می‌باشد.

این رساله تلاش می‌کند تا در اولین گام با یک نگاه دقیق به تاریخ معماری ایران زمین و شخصیت‌های مهم تاریخی، عمیق‌ترین ایده‌های ایرانی را شناسایی کرده و راهی را برای تحقق آنها در معماری امروز پیشنهاد نماید.

در این رساله تلاش می‌شود تا کیفیات اساسی معماری مسکونی نیز شناسایی شده و از آن جهت غنا بخشیدن به معماری مسکونی امروز استفاده شود. ایجاد انسجام معنایی در رفتار و عمل جامعه نیز متعالی‌ترین رسالت این رساله است که ان شاء الله حاصل شود.

گفتار دوم: نگاهی به تحقیقات پیشین

در باب سکونت و خانه تاکنون تحقیقات و پژوهش‌های فراوانی صورت گرفته است و هرکدام سعی کرده‌اند تا از جنبه‌های، بخشی از حقیقت خانه و سکونت را بازشناسی و بازنمایی نمایند تا بتوانند به کیفیت هرچه بیشتر آن کمک نمایند. در این میان می‌توان به رساله علی کریمی اشاره کرد که با عنوان حقیقت خانه است، که به دنبال یافتن اندازه‌هایی کیفی است که وجود خانه، قائم به حضور آنهاست. اندازه‌هایی که بی‌زمان و ثابت هستند. برای اشاره به این کیفیات، وی نهاده‌هایی را در نظر گرفته، که گزاره‌های توصیفی هستند و در یک توصیف مؤلف، کیفیت ذاتی خانه را مورد اشاره قرار می‌دهد. دستیابی به این کیفیات قائم، به شناخت اندازه‌هایی موسس منجر می‌شود. این اندازه‌های موسس، هندسه خانه را می‌سازند. او در این رساله تلاش کرده تا با نگرشی کیفی به خانه به اصلاح وضعیت خانه‌های امروز نائل آید.

از دیگر تحقیقات کیفی که در این زمینه صورت گرفته، می‌توان به تحقیق آقای هادی اکبرپور اشاره کرد. رساله وی با عنوان قصه خانه حدیث دیروز و امروز به بررسی شناخت عوامل موثر بر شکل‌گیری خانه مطلوب می‌پردازد. او در لابه لای این تحقیق به بررسی عوامل فرهنگی-اجتماعی، موثر بر شکل‌گیری خانه اشاره می‌کند. این تحقیق نیز کیفی است و از قصه، برای تقرب به موضوع استفاده کرده است.

در این میان رساله‌هایی نیز وجود دارند که مشکل سکونت امروز جامعه ما را درک کرده منتهی با رویکردی عملگرا به دنبال ارتقای بهتر، وضعیت مجموعه‌های مسکونی می‌باشند. در این میان می‌توان به رساله خانم مرجان عنایت‌اللهی با عنوان طراحی مجموعه مسکونی در یزد اشاره کرد، که به دنبال طرح یک مجموعه مسکونی متناسب با فرهنگ و شیوه زندگی مردم می‌باشد و یا رساله خانم مژگان ریاحی با عنوان طراحی محله مسکونی که او نیز کم و بیش همین اهداف را دنبال می‌کند.

رساله آقای جعفری با عنوان بازخوانی از حکایت‌خانه، به مسئله رشد، درخانه اشاره می‌کند و خانه را به عنوان مکانی که پیوند مقدس ازدواج در آن شکل می‌پذیرد را مورد بررسی قرار داده است. او با بررسی رشد از دیدگاه‌های متفاوت تلاش کرده تا خانه را به عنوان مکانی برای رشد، بازشناسی و بازتعریف نماید.

رساله خانم نجمه عزیزی بندرآبادی، با عنوان خانه، لباسی بر تن خانواده به دنبال، بازتعریف جایگاه خانواده در خانه است و آن را مهمترین عنصر شکل دهنده خانه می‌داند.

در این میان رساله‌هایی نیز تلاش کرده‌اند تا با ارائه ایده‌هایی نو، به ارتقای معماری سکونتگاهها، کمکی نمایند. در این میان می‌توان به رساله آقای رشید جعفری با

عنوان راز و رمز خانه مادر بزرگ اشاره کرد که با بازخوانی حکایت خانه مادر بزرگ در پی افزودن نکات جدیدی به معماری مسکونی امروز ما می‌باشد.

رساله‌هایی نیز با توجه به بوم‌گرایی و استفاده از اقلیم در پی ایجاد واحدهای مسکونی - مطلوبی بوده‌اند که رساله‌های آقایان حسن شیرمهنجی با عنوان تقرب به الگوی مطلوب واحد همسایگی مسکونی در شهر بیرجند و سپهر معتقد با عنوان طراحی واحد همسایگی با بهره‌گیری از پتانسیل‌های طبیعی محیط در اقلیم گرم و خشک ایران، از این نمونه‌ها هستند.

رساله آقای محمد علی شفیعی هم با عنوان گوشه‌شناسی مسکن سنتی در شیراز، به بررسی انواع گونه‌های خانه سنتی در شهر شیراز پرداخته که مطالعات جامع و مناسبی را در اختیار خواننده قرار داده است.

می‌بینیم که پیچیدگی موضوع خانه و سکونت به حدی است که هر کس از ظن خود به این موضوع نزدیک شده است و تلاش کرده تا به کیفیت موضوع بیفزاید.

به عقیده ما درک کاملی از خانه و سکونت، تنها با رجوع به اندیشه‌های انسان‌های نسبتاً کامل صورت می‌پذیرد. در این رساله تلاش کرده‌ایم، درک مطلوبی از سکونت را، که به نوعی در کیفیت فضاهای زیستی افراد جامعه تأثیری گذارد، ارائه دهیم.

گفتار سوم : طرح مسئله

کیفیت فضایی افراد جامعه همواره از دغدغه های اساسی جامعه معماری و شهرسازی می باشد. از آنجاکه بخش عمده ای از زندگی هرفردی در خانه سپری می شود، **خانه ها و مجتمع های مسکونی** نه تنها بر معناوارزش زندگی فرد تاثیر می گذارد، که با گذاشتن تاثیرات عمیق بر مناسبات اجتماعی، هویت افراد را نیز شکل می دهد. در این رساله کوشش خواهد شد که با جستجوی در مفاهیم فضای سکونت انسان ایرانی، تلاشی در جهت بهبود نظام فضایی سکونت انسان ایرانی معاصر فراهم شود و این کار میسر نخواهد شد، جز با تعمق در اندیشه و فرهنگ ایرانی.

اندیشه ها همواره به صورت آشکار و ناپ خود را از طریق کلام نمایان می کنند، پس رجوع به ادبیات که با صلابت ترین ابزار انتقال اندیشه و فرهنگ می باشد، می تواند راهی را برای وارد کردن هویت و معنا در نظام فضایی در اختیار ما قرار دهد. جستجوی اندیشه های ناب ایرانی در **ادبیات فارسی**، که همواره از زنده ترین و پویاترین علوم جامعه بوده، می تواند سرآغازی باشد که دمیدن روح ایرانی در کالبد معماری معاصر را امکان پذیر نماید. بانگاهی کوتاه به تاریخ ادبی و معماری ایران می توان همزمانی و تقارن دوره های رشد ادبی و معماری را مشاهده کرد، که این فرضیه نشانگر تاثیر این دو حوزه در تاریخ ارزشمند این مرز و بوم می باشد. شواهدی از این دست نشان دهنده این است که جستجویی در ادبیات ایران، برای به دست آوردن ایده های ناب نه تنها امری است که توصیه می شود، که بسیار واجب و ضروری به نظر می رسد.

بانگاهی در ادبیات ایران، متوجه دنیایی از انسان هاست. شویم، که علی رغم تفاوت هایی که در سبک و سیاق داشته اند، همگی در جستجوی نشان دادن راهی به انسان برای نزدیک شدن به مقام واقعی او در زمین، که چیزی جز خلیفه الله بودن نیست، می باشند. با این نگاه هر کس قلم خود را به سبکی زده و کوره راهی را به مکان سربلندی و عزت تبدیل کرده است. این رساله کوششی است در جهت تعمق هر چه بیشتر در همچنین زمینه ای والا، و تلاش در راه به فضا در آوردن این چنین مفاهیمی و پیرو آن، بسته بندی این فضاها در قالب فرم و هندسه و در نهایت خلق مکان کاری که جز به وسیله معماری متعهد امکان پذیر نخواهد بود.

و اما ادبیات ایران همواره به **شاعران** خود می بالد. شاعرانی که با نغزترین ترکیبات، لطیف ترین احساسات را در مابه وجود می آورند. فردوسی که در جنگ نیکی و بدی، همواره یک ایرانی را طرفدار نیکی می داند. مولوی که روح جستجوگری یک

ایرانی در طلب حقیقت رانشان می دهد. سعدی ضمیر خود آگاه یک ایرانی را به تصویر می کشد، و حافظ که ناگفته های ضمیر ناخود آگاه ایرانی را بازگویی کند.

و از این میان، **سعدی** است که ایرانی را بی کم و کاست، نشان می دهد. تمامی رشد و علو فکر و اندیشه ایرانی در شعر وی آمده . همه ما (ایرانی ها) کمابیش با شیخ سخن آشنایی دیرینی داریم، و سخنان حکمی او را بارها در گفته هایمان شنیده ایم. فرض بر این است که، فضای اندیشه سعدی می تواند، بر فضای زندگی سکونت ایرانی معاصر حاکم شود. سعدی به تمامی قالب های شعر فارسی سخن گفته است، غزل، قصیده، رباعی، مثنوی و... شاهکار وی **بوستان** را انتخاب نمودم، چون زبان آن همگی به نظم و آهنگین است و همواره ذهن را به خود جذب می کند. با عنایت به مطالب بالا، بررسی کیفیت فضایی و زندگی یک ایرانی با توجه به بوستان سعدی و طراحی مجموعه مسکونی در شهر شیراز، موضوع این رساله می باشد.

بازیابی روح ایرانی در نظام فضایی معاصر، مهمترین نتیجه و ایجاد یک الگوی قابل استناد کالبدی با توجه به مسایل ذکر شده از مهمترین نتیجه های این رساله می باشد.

گفتار چهارم : روش تحقیق

با توجه به اینکه می‌خواهیم در این رساله ، با الهام از بوستان سعدی به بهبود مجموعه‌های مسکونی کمک نماییم، لذا روش تحقیق در این رساله به شکل عام توصیفی می‌باشد. بر این اساس اولین روش برخورد ما در این رساله ، روش تحقیق کتابخانه‌ای می‌باشد، که با بررسی اندیشه‌ها و هنر سعدی و کاوش در آن تلاش کردیم، تا نگرشی را نسبت به مفهوم سکونت و خانه در اشعار او دنبال کنیم .

ما در این زمینه تلاش کردیم تا با بررسی نظرات افرادی که تاکنون در مورد سکونت قلم زده‌اند و مقایسه آن با احکامی که از بوستان استخراج کردیم ، تفاوت‌ها و شباهت‌هایی را که احياناً در این زمینه بوجود آمده را شناسایی کرده و به دیدی جامع تر از مقوله سکونت دست پیدا کنیم .

با توجه به اینکه این رساله در نهایت به دنبال ایجاد الگویی مطلوب از خانه و سکونت با توجه به ایده‌های به دست آمده که بوستان سعدی می‌باشد، لذا لازم دیدیم با بررسی معماری خانه‌ها و بافت‌های سه شهر شیراز ، اصفهان و یزد به نوعی ایده‌های سعدی را در نظام فضایی دوره‌های مطلوب معماری ایران ردیابی کنیم و از آن‌ها به نحو احسن در طراحی‌های جدید استفاده نماییم . بنابراین مطالعات میدانی در مورد ۳ شهر شیراز ، اصفهان و یزد با حضور در محل و تهیه عکس از آن، دومین روش تقرب به موضوع بوده است .

تحلیل و استنتاج منطقی مشاهدات و مطالعات، براساس منطقی قابل پذیرش ، روش بعدی تقرب به موضوع بوده است . در طول این مسیر تلاش نمودیم تا منطق خود را با استفاده از نظر اساتید و افراد آگاه ، به حد مطلوب‌تری برسانیم . ما مطالب دریافتی خود را در جلساتی با دانشجویان مطرح کرده و تلاش نمودیم تا درستی آن را آزمون نماییم .

روش تحقیق توصیفی در این پایان‌نامه به صورت کتابخانه‌ای ، میدانی ، مشاهده و استنتاج ، استفاده از نظرات افراد آگاه و آزمون نظریات توسط دانشجویان به سرانجام رسیده است.